

 Ånge kommun	RAPPORT
Skola	Datum 2024-05-29

Redovisning gällande frånvaro Ånge kommuns grundskolor 2022–2024

Innehåll

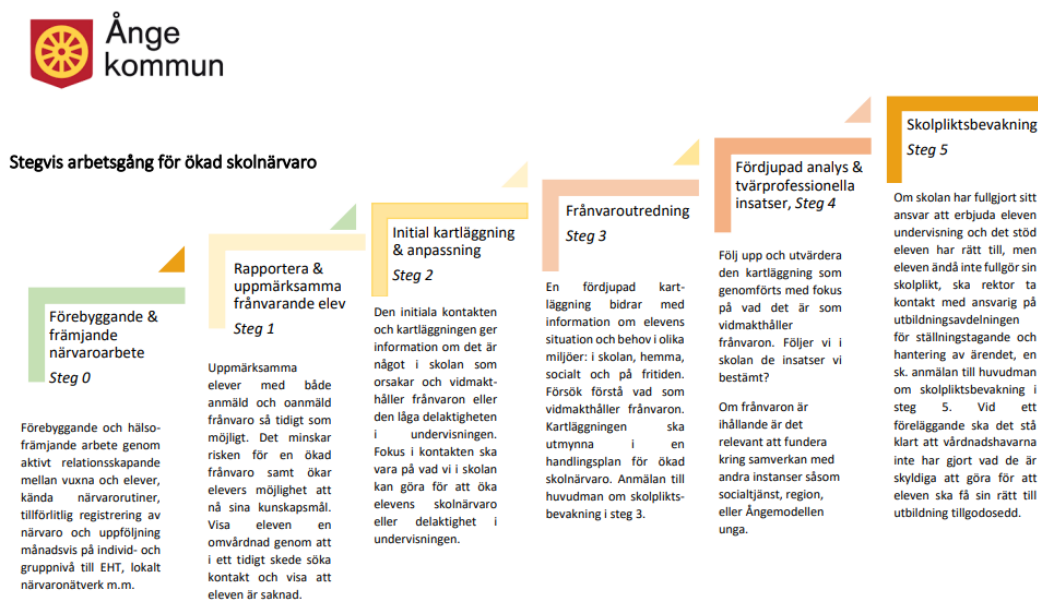
Sammanfattning	2
Begrepp.....	3
Rutin för ökad skolnärvaro	3
Statistik	4
Analys av frånvaro i grundskolan.....	4
Forskning.....	5
Stöd och framgångsfaktorer för att förebygga frånvaro.....	5

Sammanfattning

Utav den statistik som är utplockad finns det siffror från Ånge kommuns tidigare fem grundskoleverksamheter och en genomsnittlig sammanställning av samtliga skolor under perioden vårterminen 2022 fram till och med vårterminen 2024 (2022-05-17). Observera att det idag är fyra skolenheter då Björkbackaskolan och Minervaskolan slagits samman till Ånge grundskola. Björkbackaskolan kallas idag Ånge grundskola Björken och Minervaskolan kallas Ånge grundskola Ugglan.

Den sammantagna frånvaron har under denna period varit varierande och det finns lokala skillnader mellan skolorna från termin till termin. Trots detta visar siffrorna på att frånvaron minskar över tid, vilket främst syns tydligast i den giltiga frånvaron.

En förklaring som nämns till det positiva siffrorna är de metoder som Ånge kommun har börjat med att jobba efter där rutiner, återkoppling och sammanställningar sakta börjar ge resultat inom enheterna. I Ånge kommun har vi en rutin för ökad skolnärvaro. Rutinen i sin helhet är omfattande, men frånvaromodellen presenteras sammanfattande nedan.

Figur 1 Frånvaromodell

Utöver Rutinen för ökad skolnärvaro genomförs två europeiska socialfondsprojekt i kommunen riktade mot ungdomar i åldrarna 13–29 år. Ångemodellen Unga arbetar främst åtgärdande genom att stötta hemmasittare eller elever som riskerar att bli hemmasittare. UP2 leds av Sveriges Kommuner och Regioner (26 deltagande kommuner) och arbetar mer förebyggande genom att Ånge kommun valt att skriva en handbok som ska stötta i det praktiska arbetet: Praktisk handbok för ökad skolnärvaro, (Årmyr 2024).

För den som väljer att titta igenom siffrorna djupare rekommenderas att man tittar på ett horisontellt sätt då många verktyg och åtgärder inom utbildningsavdelningens arbetsområde ska implementeras hos en grupp medborgare som genomgår en känslig ålder där förändringar kan ta tid för att bidra till en positiv skolkultur.

Begrepp

För att kunna läsa igenom frånvarotabellen, bör man förstå de skilda begrepp som används i statistiken, denna tabell använder sig av giltig frånvaro, och ogiltig frånvaro när den sammanställs till total frånvaro.

Giltig frånvaro:

Den frånvaro där en elev anmäls frånvarande. Det kan exempelvis vara för sjukdom eller andra orsaker som gör att eleven inte kommer till skolan, men där skolan fått vetskap om varför eleven är frånvarande från en lektion. I den obligatoriska skolan är det vårdnadshavaren som anmäler sitt barn frånvarande.

Ogiltig frånvaro:

Den frånvaro där en elev uteblivit från lektionen och frånvaron inte är anmäld på förhand.

Total frånvaro:

All frånvaro sammanställd.

Oavsett anledning till frånvaro så är all missad kunskap en utmaning för eleven, i första hand. Men även en utmaning för skola, hem och samhälle, som samtliga påverkas av frånvaro som riskerar inverka på elevens resultat och möjlighet att söka nationellt program på gymnasiet och sedermera möjligheten till arbete.

Rutin för ökad skolnärvaro

Samtliga skolor följer de rutiner som finns kring rapportering av frånvaro. Det innebär bland annat hur skolan tar kontakt med elev och vårdnadshavare, uppföljning av elevhälsopersonal, t.ex. skolsköterska eller kurator, mentor och undervisande lärare.

Förbättrade rutiner samt att följa rutinerna har varit prioriterade under läsåret 23/24 i Ånge kommuns samtliga skolor. Arbetet sker aktivt där tidig kontakt sker med elev och vårdnadshavare. Närvaronätverk har införts på försök där samtliga skolor har en representant, även friskolan Kordelia ingår i närvaronätverket.

Det praktiska arbetet har tydliga instruktioner i Rutinen för ökad skolnärvaro. Exempelvis om en elev får mer än 10 % frånvaro görs det en extra uppföljning. Skolorna försöker hitta orsaker som påverkar ökad närvaro, bl.a. genom att arbeta efter rutiner som exemplifieras i Figur 1: Frånvaromodell. Generellt ger arbetet för ökad skolnärvaro överlag ett gott resultat. I steg 2 (initial kartläggning och anpassning) genomförs en intervju med eleven som oftast får en god effekt på ökad skolnärvaro.

Mentorer tar kontakt med sina mentorelever och följer upp vid frånvaro. Dessa elever följs även upp på elevhälsomöten där rektor och elevhälsopersonal närvarar. Skolorna jobbar aktivt med frånvaron genom att mentorerna på sina arbetsplatsträffar (APT) presenterar frånvaron utifrån det som speciallärarna sammanställt. Elever som varit borta på grund av kortare sjukfrånvaro har kommit tillbaka tidigare när mentorer/speciallärare ringt hem i tidigt skede och skickat hem skoluppgifter till eleven.

Frånvaron som är giltig är främst kopplat till sjukdom som förkylning. Men vissa av elever är mer infektionskänsliga. Samt att vissa elever som har medicinska diagnoser, eller utmaningar med psykisk ohälsa som en orsak till varför de finns registrerade under giltig frånvaro.

Statistik

Skola	Orsak	Vt 2022			vt 2024	Förändring +/-	Elever (ca)
Ånge grundskola F-9*	Total frånvaro				13,86%		350
Björken F-6	Total frånvaro	13,94%			13,18%	0,76%	250
Ugglan 7-9	Total frånvaro	19,74%			14,39%	5,35%	100
Fränstaskolan F-9	Total frånvaro	15,04%			14,27%	0,77%	251
Ljungaverks skola F-6, inkl anpassade grundskolan	Total frånvaro	13,91%			11,31%	2,60%	96
Torpshammars skola F-6	Total frånvaro	15,12%			12,49%	2,63%	55
*Obs sammanslagning inför lå 23-24							

Analys av frånvaro i grundskolan

I sammanställningen går det utläsa en högre närvaro i skolan. Siffror är tagna från vårterminen 2022 fram till vårterminen 2024 och visar tydligt att frånvaron har minskat och att skolorna visar på positiva förändringar med ökad närvaro.

Under pågående vårtermin 2024 har siffrorna visat på en viss marginell ökning av frånvaro, men frånvaron är dock fortsatt mycket lägre än vid höstterminen 2022. Uppmärksam läsare behöver ta höjd för att vårterminen 2024 fortsatt pågår, och att siffrorna vid avslutad termin kan se annorlunda ut när denna termin är avslutad.

I statistiken så har vi jämfört vårterminen 2022 med hur det ser vårterminen 2024. Bland det tydligaste förbättringarna ser vi att Ånges grundskola Ugglan (tidigare Minervaskolan) dvs. högstadiet har förbättrats sina resultat där den totala frånvaron minskat

med 5,35 %. Resursskolan är en av Ånge grundskolans enheter som har bidragit till ökad skolnärvaro för de tio elever som studerar där, men stora skillnaden är hos högstadieläverna.

Fler positiva effekter går även läsa hos Torpshammars skola F-6 som har minskat sin totala frånvaro med 2,63 % och Ljungaverksskolan F-6 med inklusive anpassad grundskola med 2,60 %. Utvecklingen i övriga skolor går försiktigt positivt även om den inte är tydlig som tidigare nämnda skolor. För Ånge grundskola Björken (tidigare Björbackaskolan) dvs. lågstadiet och mellanstadiet har siffrorna visat på positiv effekt på 0,76 % och för Fränstaskolan är den positiva siffran på 0,77 %.

Skolpliktsbevakning (steg 3 och 5 i rutinen) kan förbättras och kommer framledes att presenteras vid varje utskottsmöte. Idag redovisas frånvaroaanmälningar och utredningar i elevakten Prorenata och några ärenden finns även dokumenterade i Platina som fortfarande är aktuella trots insatser och steg i rutinen för ökad skolnärvaro. Fyra elever som har skolpliktsbevakning studerar hos andra huvudmän än Ånge kommun. Ett brev har formulerats och kommer att skickas till elever och deras vårdnadshavare vars barn har skolpliktsbevakning.

Forskning

Forskningskällor till nedanstående text: Forsell, 2019, Kearney, 2020, Maynard m.fl. 2015, Strand, 2013, Tomaszewska-Pękała m.fl., 2019 och Årmyr, 2024.

Stöd och framgångsfaktorer för att förebygga frånvaro

För att komma till rätta med problematisk skolfrånvaro och/eller problematisk skolnärvaro finns några identifierade faktorer i den tidigare forskningen kring frånvaro.

Bygga upp en stark kultur av tillhörighet genom ett hälsofrämjande perspektiv

En stark kultur av tillhörighet visar sig vara en framgångsfaktor särskilt för elever med bristande förutsättningar. En förutsägbar miljö kan vara särskilt stödjande för elever, i synnerhet för de med bristande sociala förutsättningar, och bidra till en känsla av tillhörighet på skolan. Att skapa tydliga riktlinjer för bemötande och skolkultur blir därmed centrala element för att främja tillhörighet.

För detta krävs en aktiv insats från skollledning och skolpersonal, som behöver arbeta med sina egna värderingar och förhållningssätt gentemot varandra och eleverna. Genom att fokusera på värderingar och förhållningssätt kan skolan skapa en miljö där alla elever känner sig välkomna och stöttade, vilket i sin tur främjar en positiv skolkultur och ökar chansen till en meningsfull tillhörighet för varje individ.

Det kan t.ex. vara lyhördhet, känsla av en meningsfull tillvaro, upplevd god skolkultur och undvikande av för höga krav. Bland annat genom att skapa lektioner som är intresseväckande och engagerande där eleverna är delaktiga i planeringen av sitt skolarbete.

Kvaliteten i relationer

En central del är att bygga hållbara relationer mellan elever och lärare, samt i skolmiljön i stort. Särskilt elever med en annan bakgrund än läraren kan behöva extra stöd för att integreras och känna sig som en naturlig del av skolkulturen. Det är avgörande att dessa elever upplever en genuin delaktighet och förståelse från både lärare och klasskamrater. För att ytterligare stödja elevernas närvaro behövs positiva och höga förväntningar.

Läroansvar och skolmiljö

Lärarna har ett extra ansvar och kan hjälpa till med att förhindra oro, ångest, samt riskerad frånvaro genom att få bukt med t.ex. mobbning och tänka till kring hur lektionerna genomförs så att de inte uppfattas som ointressanta. Lärarna behöver ha kunskap om vilka beteenden som kan leda i rätt eller fel riktning, t.ex. elever som av olika anledningar kastats ut eller fått lämna klassrummen hamnar lätt i ett framtida skolkande. Läraren behöver anpassa undervisningen och använda sig av differentierad undervisning som utgår efter individuella behov. Mobbning, höga krav, ointressanta lektioner och brist på tydlighet har identifierats som specifika utlösande faktorer.

Sociala stödinsatser och familjeengagemang

Kontakt med socialtjänsten kan vara ett sätt att stötta eleven på fritiden, stärka elevens röst och därmed öka skolnärvaron. Det är viktigt med det sociala stödet för elever som riskerar tidigt avhopp från skolan. Det kan vara vänner och familj som är det sociala stödet och i insatserna kan det innebära att både eleven och familj, samt vänner får stöd för att bygga upp elevens självkänsla och familjens styrka. Att arbeta med skolfrånvaro är en social fråga och elever, vårdnadshavare och skolpersonal behöver involveras i utvecklingen av strategier för att minska frånvaro och öka elevernas engagemang i skolan. Huvudlinjen i stödet är dock att det är individuellt anpassat utifrån just den elevens behov och möjligheter.

Det är inte alltför ovanligt att vårdnadshavarna själva har dålig erfarenhet av skolan och om stödet inom familjen brister är det samhällets ansvar att kompensera stödet genom att engagera och involvera hela familjen i planeringar och idéer om lösningar för den enskilde eleven. Om skolan lyckas bygga en relation med både elev och hem stärker det möjligheterna att hjälpa eleven. När eleven är omgiven av en familj, vänner och lever ett mer socialt liv ger det stärkta effekter bland annat gentemot stress.

Pedagogiska, känslö- och beteendemässiga stödinsatser

Pedagogiska stödinsatser, vilka kan inkludera aktiviteter som lovskola, läsläsningstid och särskilda studiegrupper ger eleverna extra stöd och resurser för att förbättra sina akademiska prestationer. Känslö- och beteendemässigt stöd kan innefatta olika former av samtalssupport, som kuratorsamtal och mentorssamtal. Studie- och yrkesvägledning stöttar elevernas framtida valmöjligheter genom vägledning och information för att hjälpa eleverna att navigera genom sina studie- och karriäralternativ och ger eleverna möjlighet att fatta välgrundade beslut om sin framtid.

Stödets kvalitet och garanti

Ett systematiskt och garanterat stöd bör ges oavsett om eleven tar emot hjälpen eller förvisar

2024-05-29

den. Dessutom måste sättet som stödet ges vara kvalitativt. Stödet från de vuxna i skolan, oavsett profession, kan vända en elevs nedåtgående spiral

Stödet bör vara regelbundet. Det kan t.ex. vara en vårdnadshavare som hjälper sitt barn med läxor, en lärare som ger direkt feedback till en elev, eller barn som leker tillsammans och lär sig genom social interaktion. Processer och aktiviteter som händer nära eleven har en direkt inverkan på individens lärande, kognitiva utveckling och sociala färdigheter.

Motivation och involvering av flera aktörer i särskilt stöd

Om skolpersonalen lägger ett ökat fokus på att öka elevers engagemang kan det bidra till ökad skolnärvaro. För att lyckas med detta behöver ökad kunskap om vilka faktorer som främjar eller hämmar elevers motivation. Beteenden som bidrar till minskad motivation är bland annat att elever känner att lärarna gett upp hoppet om dem och då är det svårt för eleverna att finna motivation, eller elever som ansträngt sig inför ett prov och fått bra resultat plötsligt blir anklagade för att ha fuskat. Men om när en lärare eller klasskamrat ger positiv återkoppling kan det leda till välbefinnande.

Det finns en gemensam önskan hos skolpersonal, vårdnadshavare och elever att närvaron hos eleverna ska öka. För att detta ska bli möjligt behöver aktörerna samarbeta för att uppnå ökad skolnärvaro.

Sammanfattning tidigare forskning om frånvaro

Det finns mycket vi kan lära oss om elevers frånvaro och problematisk skolnärvaro från forskning. För att förebygga problematisk skolnärvaro är det viktigt med en positiv skolkultur och stark tillhörighet. Att främja hälsa, goda relationer mellan elever och lärare samt att lärare aktivt tar ansvar för att förhindra nedvärdering och mobbing är avgörande.

Familjeengagemang och individuellt anpassat stöd, inklusive kontakt med socialtjänsten, har visat sig vara effektiva åtgärder. Dessutom kan kvalitativa stödinsatser, motivation och beprövade interventioner främja ökad skolnärvaro.

Det är viktigt att arbeta holistiskt för att skapa meningsfullhet och trygghet för eleverna. Det innebär att ta hänsyn till varje elevs specifika behov samtidigt som gemensamma insatser på gruppnivå görs. Ibland kan orsakerna till frånvaro vara tydliga och enkla att åtgärda, medan det andra gånger krävs mer omfattande insatser.

Varje elevs utmaningar måste bemötas individuellt, samtidigt som det är viktigt att gemensamma insatser för gruppen eller organisationen också genomförs. Det är avgörande att insatser på gruppnivå inte tar bort ansvaret för att samtidigt hantera den enskilda elevens utmaningar.